

Brüsszel, 2025. július 1.
(OR. en)

10975/25

ECOFIN 905
UEM 359
SOC 472
EMPL 329
COMPET 653
ENV 622
EDUC 296
ENER 320
JAI 940
GENDER 149
JEUN 180
SAN 406
ECB
EIB

FELJEGYZÉS

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	az Állandó Képviselők Bizottsága/a Tanács
Tárgy:	A TANÁCS AJÁNLÁSA Litvánia gazdaság-, szociál-, foglalkoztatás-, strukturális és költségvetési politikájáról

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a COM(2025) 215 final bizottsági javaslaton alapuló fenti tanácsi ajánlástervezet több tanácsi bizottság által módosított és jóváhagyott, és a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság által véglegesített szövegét.

A TANÁCS AJÁNLÁSA

Litvánia gazdaság-, szociál-, foglalkoztatás-, strukturális és költségvetési politikájáról

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a gazdaságpolitikák hatékony összehangolásáról és a többoldalú költségvetési felügyeletről, valamint az 1466/97/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2024. április 29-i (EU) 2024/1263 európai parlamenti és tanácsi rendeletre¹ és különösen annak 3. cikke (3) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

¹ HL L 2024/1263, 2024.4.30., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj>.

mivel:

Általános szempontok

- (1) A 2024. április 30-án hatályba lépett (EU) 2024/1263 rendelet rögzíti, hogy a gazdasági kormányzási keret célkitűzése a rendezett és fenntartható államháztartás, a fenntartható és inkluzív növekedés, valamint a reziliencia reformok és beruházások révén történő előmozdítása, továbbá a túlzott költségvetési hiányok kialakulásának megelőzése. A rendelet értelmében a Tanács és a Bizottság az Európai Unió működéséről szóló szerződésben meghatározott célkitűzésekkel és követelményekkel összhangban többoldalú felügyeletet végez az európai szemeszter keretében. Az európai szemeszter mindenekelőtt az országspecifikus ajánlások megfogalmazását és végrehajtásának felügyeletét foglalja magában. A rendelet továbbá előmozdítja a költségvetési politikával kapcsolatos nemzeti felelősségvállalást, fokozott hangsúlyt helyez a középtávra, emellett hatékonyabb és következetesebb végrehajtást irányoz elő. Minden tagállamnak be kell nyújtania a Tanács és a Bizottság számára egy nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervet, amely a nemzeti jogalkotási ciklus hosszától függően egy négy- vagy ötéves időszak költségvetési, reform- és beruházási kötelezettségvállalásait tartalmazza. Az e tervekben foglalt nettó kiadási² pályának meg kell felelnie a rendelet követelményeinek, többek között arra vonatkozóan, hogy az államadósságot a kiigazítási időszak végére megalapozottan csökkenő pályára kell állítani, vagy ilyen pályán kell tartani, vagy annak a bruttó hazai termék (GDP) 60 %-a alatti prudens szinten kell maradnia, továbbá az államháztartási hiányt középtávon a Szerződés által a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték alá kell csökkenteni, illetve az alatt kell tartani. Amennyiben egy tagállam elkötelezi magát a rendeletben meghatározott kritériumoknak megfelelő releváns reformok és beruházások mellett, a kiigazítási időszak legfeljebb három évvel meghosszabbítható.

² Az (EU) 2024/1263 rendelet 2. cikkének 2. pontjában meghatározott „nettó kiadás”: i. a kamatkiadások, ii. a diszkrecionális bevételi intézkedések, iii. az uniós alapokból származó bevételek által teljes mértékben fedezett, uniós programokkal kapcsolatos kiadások, iv. az Unió által finanszírozott programok társfinanszírozásával kapcsolatos nemzeti kiadások, v. a munkanélküli ellátásokra fordított kiadások ciklikus elemei, valamint vi. az egyszeri és egyéb átmeneti intézkedések nélkül számított kormányzati kiadás.

- (2) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet³, amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: RRF), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az RRF reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosítva. A gazdaságpolitikai koordináció európai szemeszterének prioritásaival összhangban az RRF elősegíti a gazdasági és társadalmi helyreállítást, egyúttal fenntartható reformokat és beruházásokat mozdít elő, mindenekelőtt a zöld és a digitális átállás ösztönzése, valamint a tagállamok gazdaságának reziliensebbé tétele terén. Közép- és hosszú távon szintén segít megerősíteni az államháztartás helyzetét, valamint fellendíteni a növekedést és a munkahelyteremtést, javítani az Unión belüli területi kohéziót, és támogatni a szociális jogok európai pillérének további végrehajtását.
- (3) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet⁴ (a továbbiakban: REPowerEU-rendelet) célja fokozatosan megszüntetni az Unió függőségét az orosz fossziliztüzelőanyag-behozattól. Ez segít megteremteni az energiabiztonságot és diverzifikálni az Unió energiaellátását, ugyanakkor hozzájárul a megújuló energiaforrások elterjedéséhez, valamint az energiatárolási kapacitások és az energiahatékonyság növeléséhez.

³ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>).

⁴ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj>).

- (4) Litvánia 2021. május 14-én az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az említett rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság – az V. mellékletben foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 28-án elfogadta a Litvánia helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát⁵, amelyet 2023. november 9-én módosított a 18. cikk (2) bekezdése alapján a vissza nem térítendő pénzügyi támogatásra vonatkozó maximális pénzügyi hozzájárulás aktualizálása, valamint a REPowerEU-fejezet beillesztése céljából⁶. A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság – a 24. cikk (5) bekezdésével összhangban – határozatot fogadjon el, amely megállapítja, hogy Litvánia kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban meghatározott releváns mérföldköveket és célokat. A teljesítés akkor tekinthető kielégítőnek, ha az egyes reformok vagy beruházások korábbi mérföldköveinek és céljainak elérése terén nem történt visszalépés.
- (5) A Tanács [dátum; HL: kérjük, illesszék be a 2025. július 8-i dátumot]-án/-én a Bizottság ajánlása alapján ajánlást fogadott el, amelyben jóváhagyta Litvánia nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervét⁷. Az (EU) 2024/1263 rendelet 11. cikkével és 36. cikke (1) bekezdésének a) pontjával összhangban benyújtott terv a 2025–2029-as időszakra vonatkozik, és négy évre elosztott költségvetési kiigazítást mutat be.

⁵ A Tanács végrehajtási határozata (2021. július 28.) Litvánia helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról (ST 10477/2021).

⁶ A Tanács végrehajtási határozata (2023. november 23.) a Litvánia helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló, 2021. július 28-i végrehajtási határozat módosításáról (ST 14637/2023).

⁷ A Tanács ajánlása ([dátum; HL: kérjük, illesszék be a 2025. július 8-i dátumot]) Litvánia nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervének jóváhagyásáról, HL [HL: kérjük, illesszék be ebbe a lábjegyzetbe az ST 10340/25 dokumentumban szereplő tanácsi ajánlás hivatkozási számát és elfogadásának dátumát].

- (6) 2024. november 26-án a Bizottság elfogadta a Litvánia 2025. évi költségvetésiterv-javaslatára vonatkozó véleményt. A Bizottság ugyanezen a napon az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2025. évi jelentést, amelyben Litvániát nem sorolta azon tagállamok közé, amelyek vonatkozásában részletes felülvizsgálatra van szükség. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2025. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2025. május 13-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást⁸, 2025. március 10-én pedig az együttes foglalkoztatási jelentést.

⁸ A Tanács ajánlása (2025. május 13.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C, C/2025/2782, 2025.5.22., ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj>).

- (7) A Bizottság 2025. január 29-én közzétette a versenyképességi iránytűt, azaz az EU globális versenyképességének fellendítését célzó, a következő öt évre szóló stratégiai keretet. A versenyképességi iránytű meghatározza a fenntartható gazdasági növekedés három transzformatív tényezőjét: i. innováció; ii. dekarbonizáció és versenyképesség; és iii. biztonság. Az innovációs szakadék megszüntetése érdekében az EU az ipari innováció ösztönzésére, az induló innovatív vállalkozások növekedésének támogatására – például az induló és növekvő innovatív vállalkozásokra vonatkozó uniós stratégiához hasonló kezdeményezések révén –, valamint a mesterséges intelligenciához és a kvantumszámításhoz hasonló fejlett technológiák alkalmazásának előmozdítására törekszik. A zöldebb gazdaság érdekében a Bizottság felvázolta a megfizethető energiára vonatkozó átfogó cselekvési tervet és a tisztaipar-megállapodást, amelyek biztosítják, hogy a tiszta energiára való átállás költséghatékony és a versenyképességet elősegítő maradjon, különösen az energiaigényes ágazatokban, és ösztönözze a növekedést. A túlzott függőségek csökkentése és a biztonság növelése érdekében az Unió eltökélt szándéka, hogy megerősítse a globális kereskedelmi partnerségeket, diverzifikálja az ellátási láncokat, és biztosítsa a kritikus fontosságú nyersanyagokhoz és a tiszta energiaforrásokhoz való hozzáférést. E prioritások megvalósítását olyan horizontális támogató eszközök segítik, mint például a szabályozás egyszerűsítése, az egységes piac elmélyítése, a versenyképesség finanszírozása, a megtakarítási és beruházási unió, a készségek és a minőségi munkahelyek előmozdítása, valamint az uniós szakpolitikák jobb összehangolása. A versenyképességi iránytű igazodik az európai szemeszterhez, biztosítva, hogy a tagállamok gazdaságpolitikája összhangban álljon a Bizottság stratégiai céljaival, így egységes megközelítésbe helyezve a gazdasági kormányzást, amely Uniószerre előmozdítja a fenntartható növekedést, az innovációt és a rezilienciát.

- (8) 2025-ben a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az RRF végrehajtásával párhuzamosan valósul meg. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása továbbra is elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek segítenek hatékonyan kezelni az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívások összességét vagy jelentős részét. Ezek az országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 21. cikkével összhangban módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek értékelésének tekintetében is.
- (9) A 2019–2024-es országspecifikus ajánlásokban azonosított releváns kihívásokat is figyelembe véve a 2025. évi országspecifikus ajánlások azokkal a legfontosabb gazdaságpolitikai kihívásokkal foglalkoznak, amelyeket a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben foglalt intézkedések nem kezelnek kielégítően.
- (10) A Bizottság 2025. június 4-én közzétette a Litvániára vonatkozó 2025. évi országjelentést. Ebben értékelte a releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Litvánia által elért eredményeket, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Litvánia általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján a Bizottság az országjelentésben azonosította a Litvánia előtt álló legsürgetőbb kihívásokat. Emellett a jelentésben a Bizottság értékelte, hogy Litvánia milyen eredményeket ért el a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre, valamint a szegénység és a társadalmi kirekesztődés csökkentésére vonatkozó, 2030-ra teljesítendő kiemelt uniós célok elérése, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén.

Az elért eredményekről szóló éves jelentés értékelése

- (11) A Tanács [dátum; HL: kérjük, illesszék be a 2025. július 8-i dátumot]-án/-én Litvánia esetében a nettó kiadások maximális növekedési rátáira vonatkozóan a következő ajánlást tette: 2025-ben 6,1 %, 2026-ban 5,2 %, 2027-ben 4,8 %, 2028-ban 4,5 %, 2029-ben pedig 4,3 %, ami a 2024-as referenciaévhez viszonyítva a következő kumulatív maximális növekedési rátáknak felel meg: 2025-ben 6,1 %, 2026-ban 11,6 %, 2027-ben 17,0 %, 2028-ban 22,3 %, 2029-ben pedig 27,5 %. Litvánia 2025. április 30-án a költségvetési eredménnyel kapcsolatos releváns adatokról és előrejelzésekről, valamint az európai szemeszter keretében tett országspecifikus ajánlásokban azonosított fő kihívások kezelését célzó reformok és beruházások végrehajtása terén elért eredményekről szóló éves jelentését⁹ is benyújtotta. Litvániának az elért eredményekről szóló éves jelentésébe a helyreállítási és rezilienciaépítési terv megvalósítása terén tett előrehaladásról – az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban – készített féléves jelentések is beépültek.
- (12) Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja és annak következményei egzisztenciális kihívást jelentenek az Európai Unió számára. A védelmi kiadások gyors és jelentős növelésére irányuló uniós erőfeszítések támogatása érdekében a Bizottság a Stabilitási és Növekedési Paktum nemzeti mentesítési rendelkezésének összehangolt módon történő aktiválását ajánlotta. Az Európai Tanács a 2025. március 6-i ülésén üdvözölte ezt a javaslatot. Litvánia 2025. május 2-i kérése nyomán a Tanács a Bizottság ajánlása alapján [dátum; HL: kérjük, illesszék be a 2025. július 8-i dátumot]-án/-én ajánlást fogadott el, amelyben engedélyezte Litvánia számára, hogy eltérjen a nettó kiadások ajánlott maximális növekedési rátáitól, és túllépje azokat¹⁰.

⁹ Az elért eredményekről szóló 2025. évi jelentések a következő internetcímen érhetők el: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en

¹⁰ A Tanács ajánlása a nettó kiadásoknak a Tanács által az (EU) 2024/1263 rendelet alapján meghatározott maximális növekedési rátájától való eltérés Litvánia számára történő engedélyezéséről (A nemzeti mentesítési rendelkezés aktiválása), HL [HL: kérjük, illesszék be ebbe a lábjegyzetbe az ST 10473/25 dokumentumban szereplő tanácsi ajánlás hivatkozási számát és elfogadásának dátumát].

- (13) Az Eurostat által hitelesített adatok¹¹ alapján Litvánia GDP-arányos államháztartási hiánya a 2023. évi 0,7 %-ról 2024-ben 1,3 %-ra nőtt, míg a GDP-arányos államadósság a 2023. év végi 37,3 %-ról 2024 végére 38,2 %-ra emelkedett. A Bizottság számításai szerint ezek a fejlemények 2024 vonatkozásában a nettó kiadások 10,7 %-os növekedésének felelnek meg. Az elért eredményekről szóló éves jelentésben Litvánia a nettó kiadások 2024. évi növekedését 10,5 %-ra becsüli. A Bizottság becslései alapján a nemzeti és az uniós finanszírozású kiadásokat egyaránt magában foglaló költségvetési irányvonal¹² 2024-ben expanzív volt, a GDP 1,6 %-ának megfelelő mértékben.
- (14) Az elért eredményekről szóló éves jelentés szerint a Litvánia költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv 2025-ben a reál-GDP 2,8 %-os, 2026-ban pedig 1,5 %-os növekedésével számol, míg a HICP-infláció 2025-ben várhatóan 3,3 %, 2026-ban pedig várhatóan 2,4 % lesz. A Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése szerint a reál-GDP 2025-ben 2,8 %-kal, 2026-ban pedig 3,1 %-kal nő, a HICP-infláció pedig 2025-ben 2,6 %, 2026-ban pedig 1,2 % lesz.

¹¹ Eurostat – Euromutatók, 2025.4.22.

¹² A költségvetési irányvonal az államháztartás mögöttes költségvetési pozíciójában bekövetkezett éves változás mérőszáma. Mind a nemzeti finanszírozású, mind az uniós költségvetésből finanszírozott költségvetési politikákból eredő gazdasági impulzus értékelésére irányul. A költségvetési irányvonal i. a középtávú potenciális növekedés és ii. a diszkrecionális bevételi intézkedéseket nem tartalmazó elsődleges kiadások változása közötti különbözetként mérhető, de az elsődleges kiadások tartalmazzák a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások (grants) által finanszírozott kiadásokat.

- (15) Az elért eredményekről szóló éves jelentés szerint az államháztartási hiány 2025-ben várhatóan a GDP 2,8 %-ára, míg a GDP-arányos államadósság 2025 végére 42,4 %-ra nő. Ezek a fejlemények azt jelentik, hogy a nettó kiadások 2025-ben 9,9 %-kal nőnek. A Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése 2025-re a GDP 2,3 %-ának megfelelő államháztartási hiánnyal számol. A hiány 2025. évi növekedése főként a szociális ellátásra, a közberuházásokra, a folyó termelőfelhasználásra, a munkavállalói jövedelemre és a kamatkiadásokra fordított kormányzati kiadások növekedését tükrözi. A Bizottság számításai szerint ezek a fejlemények 2025 vonatkozásában a nettó kiadások 9,0 %-os növekedésének felelnek meg. A nettó kiadások növekedésére vonatkozó, az elért eredményekről szóló éves jelentésben szereplőnél alacsonyabb előrejelzések, valamint a Bizottság és Litvánia által előre jelzett államháztartási egyenleg közötti különbség a Bizottság 2025. évi tavaszi előrejelzésében a folyó termelőfelhasználás és a beruházások tekintetében előre jelzett alacsonyabb államháztartási kiadásoknak tudhatók be. A Bizottság becslései alapján a nemzeti és az uniós finanszírozású kiadásokat egyaránt magában foglaló költségvetési irányvonal 2025-ben expanzív lesz, a GDP 1,7 %-ának megfelelő mértékben. A Bizottság 2025. évi tavaszi előrejelzése szerint a GDP-arányos államadósság 2025 végére várhatóan 41,2 %-ra nő. A GDP-arányos államadósság 2025. évi növekedése főként a költségvetési hiányt, valamint az SFA-tételeket tükrözi.

- (16) A Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott államháztartási kiadások nagysága 2025-ben a GDP 1,2 %-a lesz, szemben a 2024. évi 0,5 %-kal. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásaival finanszírozott kiadások magas színvonalú beruházásokat és termelékenységnövelő reformokat tesznek lehetővé anélkül, hogy közvetlen hatást gyakorolnának Litvánia államháztartási egyenlegére vagy államadósságára.
- (17) Litvánia védelmi célú államháztartási kiadásai 2021-ben a GDP 1,8 %-át, 2022-ben a 2,1 %-át, 2023-ban pedig a 2,5 %-át tették ki¹³. A Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése szerint a védelmi kiadások 2024-ben várhatóan a GDP 2,8 %-át, 2025-ben pedig a GDP 3,2 %-át teszik ki. Ez 2021-hez képest GDP-arányosan 1,4 százalékpontos növekedésnek felel meg. Litvánia becslése szerint a védelmi kiadások 2024-ben a GDP 2,8 %-át, 2025-ben pedig a GDP 3,3 %-át teszik ki. A nemzeti mentesítési rendelkezés aktiválása által érintett időszak (2025–2028) lehetővé teszi Litvánia számára, hogy felülvizsgálja a kormányzati kiadások prioritási sorrendjét vagy növelje az államháztartási bevételeket annak érdekében, hogy a védelmi kiadások tartós megemelése középtávon ne veszélyeztesse a költségvetési fenntarthatóságot.
- (18) A Bizottság 2025. évi tavaszi előrejelzése szerint Litvániában a nettó kiadások 2025-ben várhatóan 9,0 %-kal nőnek. A Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése alapján Litvánia nettó kiadásainak növekedése 2025-ben várhatóan meghaladja az ajánlott maximális növekedési rátát, 2025-ben a GDP 1,0 %-ának megfelelő eltérést¹⁴ eredményezve. Mindazonáltal az előre jelzett eltérés a védelmi kiadásokra vonatkozó jelenlegi előrejelzések alapján a nemzeti mentesítési rendelkezés által biztosított rugalmasságon belül van.

¹³ Eurostat, government expenditure by classification of functions of government (COFOG) (Kormányzati kiadások a kormányzati funkciók osztályozása (COFOG) szerint). A COFOG és a NATO fogalommeghatározásai közötti módszertani különbségek miatt a COFOG meghatározásán alapuló kiadások eltérhetnek a NATO meghatározásán alapuló kiadásoktól.

¹⁴ 2026-tól ezek az összegek az (EU) 2024/1263 rendelet 22. cikkében létrehozott kontrollszámlán jelennek meg.

- (19) Az elért eredményekről szóló éves jelentés nem tartalmaz a 2025 utáni időszakra vonatkozó költségvetési előrejelzéseket. Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése 2026-ra a GDP 2,3 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít. Ezek a fejlemények azt jelentik, hogy a nettó kiadások 2026-ban 5,8 %-kal nőnek. A Bizottság becslései alapján a nemzeti és az uniós finanszírozású kiadásokat egyaránt magában foglaló költségvetési irányvonal 2026-ban várhatóan semleges lesz. A GDP-arányos államadósság a Bizottság szerint 2026 végére várhatóan 43,9 %-ra nő. A GDP-arányos államadósság 2026. évi növekedése főként a negatív államháztartási egyenleget, valamint az SFA-tételeket tükrözi.

A legjelentősebb szakpolitikai kihívások

- (20) Litvániában a közszolgáltatásokra és a szociális védelemre fordított kormányzati kiadások továbbra is a legalacsonyabbak közé tartozik az Unióban, ami korlátozza az egészségügyi ellátáshoz, a szociális védelemhez és a magas színvonalú közigazgatási szolgáltatásokhoz való időben történő és egyenlő hozzáférést. 2023-ban a szociális védelemre fordított kiadások a GDP 14,0 %-át tették ki, ami valamivel több, mint öt százalékponttal marad el a 2023. évi 19,2 %-os uniós átlagtól. Emellett a szociális védelmi kiadások – különösen a betegség- és fogyatékosságügyi politikák – hatékonysága korlátozottnak tűnik. 2023-ban Litvánia GDP-jének 3,7 %-át fordította betegséggel és fogyatékossággal kapcsolatos kifizetésekre és intézkedésekre, ami a negyedik legmagasabb arány az Unióban. Ugyanakkor a fogyatékosság hasonló előfordulási gyakorisága ellenére (a globális tevékenységakadályozottsági mutató (GALI) alapján 2023-ban Litvánia teljes népességének 27,4 %-a, szemben az uniós népesség 26,8 %-ával) 2023-ban az Unión belül Litvániában volt a harmadik legmagasabb a szegénységi arány a fogyatékossággal élő személyek körében. Egy másik kritikusan alulfinanszírozott szakpolitikai terület az egészségügy, amely az Unióban a hatodik legalacsonyabb államháztartási finanszírozásban részesül: a 2023-ban a 7,4 %-os uniós átlaghoz képest a GDP 5,3 %-át tette ki. Az egészségügyi ellátás elégtelen pénzügyi forrásai a betegek és különösen az alacsony jövedelmű csoportok kielégítetlen szükségleteinek magas szintjét és az igénybe vevő általi közvetlen fizetésektől való nagy fokú függést eredményezik, valamint azt, hogy az egészségügyi szakemberek számára nem tudnak versenyképes fizetéseket és feltételeket kínálni. Az általános közszolgáltatások (például az általános állami és önkormányzati közigazgatási szolgáltatások) szintén alulfinanszírozottak: 2023-ban a harmadik legalacsonyabb szintű finanszírozásban részesültek az Unióban (az 5,9 %-os uniós átlaggal szemben a GDP 3,4 %-át tette ki).

- (21) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Ezek várhatóan segítenek hathatósan kezelni a releváns országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívások mindegyikét vagy jelentős részét. A REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési terv e szoros időkereten belüli eredményes végrehajtása kulcsfontosságú ahhoz, hogy a zöld és a digitális átállás nyomán – a társadalmi méltányosság biztosítása mellett – javuljon Litvánia hosszú távú versenyképessége. A NextGenerationEU – A 2026-ig tartó út című, 2025. június 4-én elfogadott bizottsági közlemény egyértelművé teszi az eszköz lezárására alkalmazandó ütemtervet, és annak érdekében, hogy 2026. augusztus 31-ig a lehető legtöbbet ki lehessen hozni a végrehajtásból, iránymutatást nyújt a tagállamoknak többek között arra vonatkozóan, hogy miként egyszerűsíthetik tovább helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket, meghatározza, hogy milyen főbb lehetőségeket mérlegelhetnek azok felülvizsgálatakor, és hangsúlyozza, hogy az utolsó kifizetési kérelmek 2026-ban történő benyújtása előtt gondos közös tervezésre van szükség. Litvánia már eredményeket ért el a helyreállítási és rezilienciaépítési tervében szereplő reformok és beruházások végrehajtása terén. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervben foglalt kötelezettségvállalások 2026 augusztusáig történő teljesítéséhez kulcsfontosságú, hogy Litvánia a vonatkozó kihívások – többek között a nemzeti, regionális és helyi hatóságok közötti korlátozott együttműködés – kezelése révén felgyorsítsa a reformok és a beruházások végrehajtását. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv sikeres végrehajtásához alapvető fontosságú a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek, a civil társadalom szereplői és más releváns érdekelt felek szisztematikus bevonása a széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

- (22) Litvániában felgyorsult a kohéziós politikai programok, azaz az Európai Regionális Fejlesztési Alapból (ERFA), az Igazságos Átmenet Alapból (IÁA), az Európai Szociális Alap Pluszból (ESZA+) és a Kohéziós Alapból (KA) nyújtott támogatásokból finanszírozott programok végrehajtása. Továbbra is törekedni kell a programok gyors végrehajtására, ugyanakkor ügyelni kell a gyakorlati hatásuk maximalizálására is. Litvánia a kohéziós politikai programjai keretében már jelenleg is tesz lépéseket a versenyképesség javítása és a növekedés fellendítése – és ezzel egyidejűleg a társadalmi kohézió fokozása – érdekében. Ugyanakkor Litvánia továbbra is kihívásokkal néz szembe, többek között a versenyképesség fokozásával, a gazdasági és társadalmi rezilienciával, a regionális egyenlőtlenségek elleni küzdelemmel, a szegénység és a társadalmi kirekesztődés kezelésével, az egészségügyi ellátás javításával, a hátrányos helyzetű csoportok munkaerőpiaci integrációjával, valamint a készségkínálattal kapcsolatban, különös tekintettel az Unió keleti határán való elhelyezkedésére. Az (EU) 2021/1060 rendelet 18. cikkével összhangban Litvániának a kohéziós politikai alapok félidős felülvizsgálatának részeként felül kell vizsgálnia az egyes programokat, figyelembe véve többek között a 2024. évi országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívásokat. A Bizottság 2025. április 1-jén elfogadott javaslata¹⁵ értelmében 2025. március 31. utánra tolódott az a határidő, amelyen belül az egyes programok tekintetében esedékes félidős felülvizsgálat eredményeinek értékelését be kell nyújtani. A javaslat emellett rugalmassági mechanizmusokat biztosít a programok végrehajtásának felgyorsításához, továbbá ösztönzőket ad a tagállamoknak ahhoz, hogy kohéziós politikai forrásokat különítsenek el öt, uniós szinten kiemelt stratégiai területre – nevezetesen a stratégiai technológiai versenyképességre, a védelemre, a lakhatásra, a vízgazdálkodás rezilienciájára és az energetikai átállásra –, valamint a kiemelt ágazatokban a készségekbe történő beruházásokra, továbbra is a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő személyekre összpontosítva az ESZA+ programokban.

¹⁵ Javaslát – AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE az (EU) 2021/1058 és az (EU) 2021/1056 rendeletnek a félidős felülvizsgálat keretében egyes stratégiai kihívások kezelésére irányuló egyedi intézkedések tekintetében történő módosításáról – COM(2025) 123 final.

- (23) A Stratégiai Technológiák Európai Platformja (STEP) lehetőséget kínál az egyik legfontosabb uniós stratégiai prioritásba történő beruházásra, és ezáltal az EU versenyképességének fokozására. A STEP végrehajtása 11 meglévő uniós alap keretében valósul meg. A tagállamok az InvestEU programhoz is hozzájárulhatnak a kiemelt területeken megvalósuló beruházások támogatása céljából. Litvánia optimális módon élhetne az ezen kezdeményezések nyújtotta lehetőségekkel a kritikus technológiák – többek között a tiszta és erőforrás-hatékony technológiák – fejlesztésének vagy gyártásának támogatására.
- (24) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv és más uniós alapok által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon túl Litvániának ténylegesen kezelnie kell a fennmaradó kihívásokat a kis- és középvállalkozások (kkv-k) finanszírozási eszközökhöz való hozzáféréseinek javítása, a regionális fejlődés ösztönzése, az energiahatékonyság és a megújuló energia elterjedésének fokozása, a szociális védelem és az egészségügyi rendszerek megerősítése, valamint az oktatás és a munkaerőpiac szempontjából releváns készségek terén fennálló egyenlőtlenségek kezelése terén.
- (25) Litvánia gazdasági növekedését szigorú hitelnyújtási feltételek és a külső finanszírozás korlátozott felhasználása korlátozzák, és e negatív hatásokhoz a régió belüli megnövekedett geopolitikai kockázatok is hozzájárulnak. A litván bankszektor erősen koncentrált, a hitelkamatok magasak, a biztosítéki követelmények pedig szigorúak. 2024-ben a finanszírozásban korlátozott vállalkozások aránya továbbra is 13,7 % volt, ami a banki hitelek GDP-hez viszonyított alacsony – a 74,5 %-os uniós átlaggal szemben 33,5 %-os – arányát tükrözi. Ráadásul a litván tőkepiacok még mindig fejletlenek: azokat korlátozott mélység, aktivitás és likviditás jellemzi. 2024 végére a részvénytőkeellátottsága a GDP 5,9 %-át tette ki, ami jelentősen elmarad a 69,3 %-os uniós átlagtól, mivel a már amúgy is korlátozott külső finanszírozásukat illetően a vállalkozások továbbra is banki közvetítésre támaszkodnak ahelyett, hogy részvény- és kötvénykibocsátás révén vonzanának finanszírozást. A hagyományos bankügyletekre való támaszkodás korlátozza a befektetési lehetőségeket és csökkenti a befektetők érdeklődését. A kockázati tőke-piac terén tett néhány ígéret ellenére – miszerint az induló innovatív vállalkozások 2023-ban 292 millió EUR-t gyűjteneek – a magántőke-befektetések továbbra is elmaradnak az uniós normáktól.

- (26) A második pillérbe tartozó nyugdíjrendszer kapcsán tervezett változtatások kockázatot jelentenek a litván tőkepiacok további fejlődése szempontjából. A litván Szociális Biztonsági és Munkaügyi Minisztérium javaslatot terjesztett elő az érintettek második pilléres nyugdíjrendszerbe való automatikus beléptetésének eltörlésére, ennél fogva pedig az önkéntes részvételi modell felé való elmozdulásra, valamint a laza feltételek melletti, kiterjedt kilépési lehetőségek lehetővé tételére vonatkozóan. A második pillérbe tartozó litván alapok jelenleg mintegy 9,1 milliárd EUR (a GDP 11,6 %-ának megfelelő) összegű megtakarítást halmoztak fel, amelyből mintegy 1 milliárd EUR-t a nemzeti piacon fektetnek be. A más szakpolitikai intézkedésekkel ötvözött önkéntes részvételi modell valószínűleg csökkenti a megtakarítások szintjét Litvániában, ami alááshatja a tőkepiacok fejlődését és megnehezítheti a finanszírozási eszközökhöz való hozzáférést.
- (27) Litvániában alacsony az innovatív tevékenységek szintje, és a különböző K+I-mutatók tekintetében Litvánia elmarad az uniós átlagtól. Litvániában a K+F-intenzitás (a GDP mintegy 1 %-a) jóval elmarad az uniós átlagtól (2,25 %), amit főként a vállalkozások alacsony kutatás-fejlesztési beruházásainak tudható be, amelyek 2023-ban a GDP 0,44 %-ára estek vissza, ami háromszor alacsonyabb az uniós átlagnál. A szabadalmi bejelentések száma hasonlóképpen még mindig háromszor alacsonyabb az uniós átlagnál. Litvániában a K+F-ösztönzők – többek között az adólevonások és a kedvezményes adómértékek – korlátozott hatást gyakoroltak, és a kkv-k körében alacsony volt az igénybevétel. Kiváltképp a kis- és az újonnan alapított vállalkozások gyakran nem elég nyereségesek ahhoz, hogy részesülhessenek az ösztönzők előnyeiből, vagy úgy döntenek, hogy kerülik az azok igénylésével, illetve az azokra való jogosultság megszerzésével járó igazgatási terheket. Felül kell vizsgálni és egyszerűsíteni kell az ösztönzőket annak érdekében, hogy azok vonzóbbá és hozzáférhetőbbé váljanak a kkv-k számára, és támogatni kell a kutatás-fejlesztési magánberuházásokat.

- (28) Litvániában a köz- és magánszféra közötti partnerség keretében létrejövő tudományos publikációk aránya az elmúlt évtizedben továbbra is a legalacsonyabbak közé tartozott az Unióban, ami a tudományos és az üzleti világ közötti gyenge kapcsolatokra utal. Fontos tényezőt jelent Litvánia széttagolt tudományos bázisa, mivel a kutatási tevékenységeket elszórtan, különböző egyetemeken és sok kis főiskolán végzik, amelyek gyakran nem rendelkeznek az üzleti projektekben való részvételhez szükséges kapacitással. Jóllehet folyamatban van a főiskolák átszervezése, az egyetemek számára nem vezettek be olyan pénzügyi ösztönzőket, amelyek arra irányulnak, hogy a kutatási tevékenységekben való együttműködés fokozása érdekében egyesítsék erőforrásaikat. Az egyetemi hálózat optimalizálása és a tudományos kiválóságához szükséges lépték elérése érdekében biztosítani kell ilyen ösztönzőket, ami cserébe megkönnyítené a tudományos és az üzleti világ közötti együttműködést.
- (29) Az elmúlt néhány évben jelentősen csökkent a posztsekunder képzésekbe történő beiratkozás, különösen a mérnöki tudományokhoz és a gyártáshoz hasonló területeken, ami tovább súlyosbította a készséghiányt. A litván kormány lépéseket tett ennek kezelése érdekében, de a strukturális munkaerőhiány nem hagyott alább: a hosszú távú beruházások akadályaként a vállalkozások 76 %-a hivatkozik a megfelelően képzett személyzet hiányára.

- (30) Litvániában továbbra is regionális egyenlőtlenségek állnak fenn, amelyeket tovább súlyosbítanak az eltérő munkatermelékenységi tendenciák. 2014 és 2024 között a termelékenység mintegy 20 %-kal nőtt Vilniusban és más nagyobb városi térségekben, de a távolabbi megyékben csupán 7 %-kal nőtt, tovább növelve az egy főre jutó GDP, az innováció és a magas szintű képzettséget igénylő munkavállalás terén fennálló különbségeket. Vilniusban a csúcstechnológiai ágazat a teljes foglalkoztatás 10 %-át, máshol viszont csak 2,7 %-át teszi ki. A városi régiók vonzzák a magasan képzett munkaerőt és a magas hozzáadott értéket képviselő beruházásokat, ugyanakkor az ország többi részét továbbra is főként a rosszul teljesítő ágazatokban működő mikrovállalkozások népesítik be, korlátozva a termelékenység továbbgyűrűző hatásait és a helyi adóbevételeket, ami ily módon megnehezíti a távoli települések számára a színvonalas egészségügyi ellátás, oktatás és egyéb közszolgáltatások hatékony nyújtását. Litvániában a regionális összeköttetések javításra szorulnak, beruházásokat kell vonzani és meg kell erősíteni a települések közötti együttműködést. A célzott ipari övezetek, a versenyképességi ösztönzők és a szakképzési programok bizonyítottan vonzzák a külföldi befektetéseket és minőségi munkahelyeket teremtenek. A települések közötti együttműködés jogi és intézményi keretének felülvizsgálata és a regionális stratégiák tisztázása – az önkormányzatok, a központi kormányzat, az oktatási szolgáltatók és a vállalkozások közötti szorosabb együttműködés mellett – elősegítené a regionális gazdasági bázis korszerűsítését, a stratégiai befektetők vonzását és a régiókban nyújtott közszolgáltatások javítását.

- (31) Litvánia a megújulóenergia-termelés jelentős növekedése ellenére továbbra is energiabehozataltól függ. 2023-ban a fosszilis tüzelőanyagok behozatalától való függősége 68 %-ot tett ki, ami az elmúlt években bekövetkezett javulás ellenére meghaladja az 58,3 %-os uniós átlagot. A végső fogyasztásra rendelkezésre álló villamos energia tekintetében a nettó behozatal 2023-ban 62,4 %-ot tett ki, ami a második legmagasabb arány az Unióban. Ugyanakkor 2024-ben az ország 1 724 MW új termelőkapacitással bővült (+59,6 %), ami főként a napenergiának (+93 %) és a szélenergiának (+42 %) tudható be. Ennek következtében a villamosenergia-hálózatnak gyorsan alkalmazkodnia kell az új csatlakozásokhoz. Bár Litvánia előrehaladást ért el az engedélyezési eljárások egyszerűsítése terén, a hálózati kapacitás bővítéséhez és a hozzáférés megkönnyítéséhez szükséges új hálózati infrastruktúra kiépítése még mindig jóval hosszabb időt vesz igénybe, mint az új termelési vagy keresleti kapacitás fejlesztése.
- (32) Litvánia épületállományának háromnegyede 1992 előtt épült, aminek következtében alacsony az energiahatékonyság és magas az energiafogyasztás, elsősorban a fűtési és hűtési szükségletek miatt, amelyek a teljes energiafogyasztás 80 %-át teszik ki. Az elmúlt években tett jelentős erőfeszítések – többek között az energiahatékonysági felújítások és a háztartások energiaköltségeinek csökkentését célzó költségvetési támogatás – ellenére Litvániában az energiaszegénység még mindig a legmagasabbak között van az Unióban: 2024-ben a háztartások 18 %-a nem tudta megfelelően fűteni otthonát, ami közel kétszerese a 9,2 %-os uniós átlagnak. Ezért Litvániában az otthonok energiahatékonysága még javításra szorul, ami csökkentheti a primerenergia-fogyasztást és az energiaszegénységet. Litvánia a közelmúltban erőfeszítéseket tett a fosszilis tüzelőanyagok jövedékiadó-csökkentésének mérséklésére, a gázolaj, a szén, a kokszt és a lignit jövedéki adójának növelésére, a jövedéki adó fűtési célú tözegre való kivetésére, valamint egy szén-dioxid-komponensnek az energiatermékek jövedékiadó-mértékébe való beépítésére. Litvánia mindazonáltal még mindig jelentős támogatásokat nyújt a fosszilis tüzelőanyagokhoz kapcsolódóan, amelyek 2030 előtti fokozatos megszüntetése nincs tervbe véve. Különösen a fosszilis tüzelőanyagokhoz nyújtott azon támogatások kivezetését kellene prioritásnak tekinteni, amelyek nem kezelik célzottan az energiaszegénységet, nem kezelnek valódi energiabiztonsági problémákat, hátráltatják a villamosítást, és nem kulcsfontosságúak az ipari versenyképesség szempontjából. Litvániában a fosszilis tüzelőanyagokhoz nyújtott támogatások – többek között a vállalkozások és háztartások által fűtésre használt földgázra kivetett kedvezményes jövedéki adó, valamint a lakóépületek fűtésére vonatkozó kedvezményes hozzáadottértékadó-kulcs – gazdaságilag nem hatékonyak, állandósítják a fosszilis tüzelőanyagoktól való függést, és nem ösztönzik a lakossági ágazat villamosítását.

- (33) Litvánia folyamatos kihívásokkal néz szembe a körforgásos gazdaságra való átállás során. 2023-ban a körforgásos anyagfelhasználási arány mindössze 3,9 % volt, ami háromszor alacsonyabb a 11,8 %-os uniós átlagnál, és az öt legalacsonyabb arány közé tartozik az Unióban. Habár Litvánia nagymértékben függ a nyersanyag-behozattól, forrásai viszonylag diverzifikáltak. Mindazonáltal az ország anyaglábnyma – amely 22,7 tonna/fő – jelentősen meghaladja az egy főre jutó 14 tonnás uniós átlagot, és ipari termelése az elmúlt évtizedben elért jelentős haladás ellenére az uniós átlagnál nagyjából egyharmaddal több üvegházhatású gázt bocsát ki (a 270 g/EUR szén-dioxid-egyenértékkel szemben 360 g/EUR). Ennélfogva indokolt erőforrás-hatékonyabb körforgásos modellre átállni.
- (34) Litvánia régi és szennyező gépjárműállománya továbbra is jelentősen hozzájárul az ország magas üvegházhatásúgáz-kibocsátásához, és akadályozza a légszennyezés-csökkentési célok elérését. 2023-ban a személygépkocsik 77,1 %-a 10 évesnél idősebb volt, így ez a járműállomány az egyik legrégebbi az Unióban. Ugyanakkor 2023-ban az újonnan nyilvántartásba vett járművek csupán 8,2 %-a működött akkumulátorral – szemben a 14,5 %-os uniós átlaggal –, ami a kibocsátásmentes közlekedésre való lassú átállást jelent. Litvánia azon országok egyike, ahol az Unióban a legalacsonyabbak a fosszilis tüzelőanyagokra kivetett közlekedési adók, és azon kevés országok közé tartozik, ahol a gépjárművekre nem róttak ki éves környezetszennyezési adót. Az ilyen adó hiánya – a lassan fejlődő nyilvános töltőinfrastruktúrával párosulva – gyengíti a fenntarthatóbb, alacsony kibocsátású közlekedésre való átállás ösztönzőit. Mindeközben a tömegközlekedés koordinálása továbbra is elégtelen, a tömegközlekedés sem a szolgáltatók, sem az utasok számára nem vonzó, ráadásul az Unión belül itt a legalacsonyabb a kihasználtsága; 2022-ben az utasforgalom 92,9 %-át személygépkocsival bonyolították le. Többnyire az önkormányzatokra hagyják saját közlekedési rendszerük fejlesztését, ami egyenlőtlen fejlődéshez, valamint a települések közötti és az intermodális összeköttetés, az utazástervezés és az utasoknak nyújtott egyéb alapvető szolgáltatások hiányához vezet.

- (35) Litvánia egészségügyi rendszerét a kezelhető és megelőzhető halálozás magas aránya, valamint az uniós átlag alatti, születéskori várható élettartam jellemzi. Az ország egészségügyi eredményeire a munkaképes korú népesség uniós átlagnál magasabb halálozási aránya is rányomja a bélyegét, és a lakosság jelentős része nehézségekbe ütközik a színvonalas egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén. Ez a megelőző egészségügyi ellátással és az egészségügyi alapellátással kapcsolatos szolgáltatások korlátozott kínálatával függ össze. Más uniós országokhoz képest Litvániában alacsonyabb az egészségügyi közkiadások aránya, ami aránytalan pénzügyi terhet ró az egyénekre, mivel az egészségügyi költségek jelentős részét közvetlenül az igénybe vevők fizetik, ami az egészségügyi eredményeken belül tovább mélyíti a társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségeket. Az ország egészségügyi rendszerét emellett az egészségügyi dolgozók hiánya is sújtja, különösen a vidéki területeken, ahol az orvoshiány és az ápolói munkaerő előregedése kihat az egészségügyi szolgáltatások nyújtására. Litvánia számára előnyös lenne, ha: i. intézkedéseket vezetne be annak érdekében, hogy a rendelkezésre állásuk növelése céljából több egészségügyi dolgozót vonzzanak, valamint ii. beruházásokat hajtana végre az egészségügyi alapellátáshoz és a megelőző egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés megerősítése céljából.
- (36) Litvániában az általános oktatási rendszer tartós kihívásokkal néz szembe, ideértve a diákok teljesítménye tekintetében a városi és vidéki térségek között fennálló egyenlőtlenségeket is. A munkaerő előregedése tovább súlyosbítja tanárhiányt, ami aláássa az oktatás színvonalát és hatékonyságát. 2022-ben az általános iskolai tanárok közel 40 %-a 55 éves vagy annál idősebb volt, ami a legmagasabb arány az Unióban. A tanári szakma vonzereje – a nem megfelelő bérek és a korábbi tapasztalatok elismerésének hiánya miatt is – továbbra is alacsony. A pályakezdői bérek javítása, valamint a városi és a vidéki térségek közötti oktatási szakadék csökkentése segíthetne több tanárt vonzani és megtartani. Ugyanakkor a szakképzés és a felsőoktatás alacsony munkaerőpiaci relevanciája, valamint a készségek előrejelzése terén megfigyelhető szétagoltság hozzájárul ahhoz, hogy a munkaerőpiacon strukturális munkaerőhiány alakuljon ki. Az Európai Beruházási Bank 2024. évi beruházási felmérése szerint a vállalkozások 76 %-a tett említést arról, hogy a szakképzett munkaerő hiánya hosszú távon akadályozza a beruházásokat.

- (37) A bizonyos mértékű állandó munkanélküliség és az egyes ágazatokban – például az egészségügyben, a közigazgatásban, a közlekedésben és a pénzügyekben – tapasztalható munkaerőhiány együttes fennállása egyúttal arra is utal, hogy a jelenlegi átképzési és továbbképzési keret alulteljesít. A strukturális munkaerőhiány és a munkaerőhiány kezeléséhez elengedhetetlen a felnőttkori tanulás megerősítése – többek között a munkanélküliek, az alacsony képzettségű személyek és más veszélyeztetett csoportok esetében –, ugyanakkor a zöld készségek fejlesztése támogatja Litvánia zöld átállását. Emellett 2023-ban a munkanélküli szolgálatnál nyilvántartásba vett személyek kevesebb mint 5 %-a vett részt munkához jutást támogató állami intézkedésekben (aktív munkaerőpiaci intézkedések). Ez az arány Litvániában évek óta alacsony, ami a beszámolók szerint annak is betudható, hogy a munkanélküliek – különösen a hátrányos helyzetű munkanélküliek – korlátozott mértékben veszik igénybe ezeket az intézkedéseket. A kínált támogatásnak az egyéni igényekhez és az egyéb részvételi ösztönzőkhöz való jobb hozzáigazítása növelheti az aktív munkaerőpiaci intézkedések hatálya alá tartozó munkanélküliek arányát.

- (38) Litvániában még mindig magas a jövedelmi egyenlőtlenség és a szegénység. A litván bruttó jövedelem az Unión belül azok közé tartozik, amelyek leegyenlőtlenebbül oszlanak el, és a jelenlegi adókedvezmény-rendszer hatékonysága a jövedelmi egyenlőtlenségek és a szegénység csökkentése terén elmarad az uniós átlagtól. Ennek következtében az adózás és a juttatások utáni jövedelmi egyenlőtlenség 2024-ben még mindig a legmagasabbak közé tartozott az Unióban, és Litvánia lakosságának több mint egyötöde a szegénységi küszöb alatt él. A veszélyeztetett csoportok, például a munkanélküliek, a fogyatékossgal élő személyek és az idősek (65 év felettiek) különösen érintettek. A nyugdíjak megfelelőségének javulása ellenére az idősek továbbra is a szegénység jelentős kockázatával néznek szembe, ami különösen a nőket érinti. 2024-ben az időskori szegénység terén jelentős volt a nemek közötti szakadék, és a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya a nők esetében jóval magasabb volt, mint a férfiaknál. A fogyatékossgal élő személyek esetében az egyik legmagasabb a szegénységi küszöb alatt élők aránya (38,2 %; uniós átlag: 20,7 %), ami alacsony foglalkoztatási rátájukat tükrözi, és az Unión belül Litvániában az egyik legmagasabb a fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatási különbsége. A rokkantsági ellátások megfelelőségének alacsony szintje tovább súlyosbítja a helyzetet. A szociális lakások építése továbbra is elégtelen: az emberek átlagosan 5–6 évig várnak szociális lakásra. E kihívások kezelése hozzájárulna a társadalmi felzárkózás támogatásához is, összhangban a bizottsági szolgálatok által a társadalmi konvergenciával kapcsolatos keretnek megfelelően elvégzett második szakaszos országelemzéssel¹⁶.

¹⁶ [SWD\(2025\) 95 – Second-stage country analysis on social convergence in line with the Social Convergence Framework \(SCF\) \(A társadalmi konvergenciával kapcsolatos keretnek megfelelően a társadalmi konvergenciára vonatkozóan elvégzett második szakaszos országelemzés\)](#), 2025.

- (39) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács 2025-ben azt ajánlotta, hogy az euroövezeti tagállamok tegyenek intézkedéseket – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik keretében – az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló 2025. évi ajánlás végrehajtása érdekében. Litvánia esetében a 2., 3., 4. és 6. ajánlás hozzájárul a versenyképességre vonatkozó első euroövezeti ajánlás végrehajtásához, míg a 3., 4., 5. és 6. ajánlás a rezilienciáról szóló második euroövezeti ajánlás végrehajtásához, az 1. és 5. ajánlás pedig a 2025. évi ajánlásban meghatározott, makrogazdasági és pénzügyi stabilitásról szóló harmadik euroövezeti ajánlás végrehajtásához járul hozzá,

AJÁNLJA, hogy Litvánia 2025-ben és 2026-ban hozzon intézkedéseket a következők szerint:

1. Az Európai Tanács 2025. március 6-i következtetéseivel összhangban – az adósságfenntarthatóság biztosítása mellett – összességében növelje a védelmi és biztonsági kiadásokat és fokozza az általános védelmi készséget. Igazodjon a nettó kiadásoknak a Tanács által [dátum; HL: kérjük, illesszék be a 2025. július 8-i dátumot]-án/-én ajánlott maximális növekedési rátájához, és a nemzeti mentesítési rendelkezés alapján biztosított engedményt a védelmi kiadások növelésére használja fel. Biztosítson megfelelő finanszírozást az egészségügyi ellátás, a szociális védelem és az általános közszolgáltatások számára. Javítsa az adóügyi megfelelést, és növekedéskímélő módon szélesítse az adóbázist.
2. Tekintettel az (EU) 2021/241 rendelet szerinti reformok és beruházások időszerű végrehajtására alkalmazandó határidőkre, gyorsítsa fel a REPowerEU-fejezetet is magában foglaló helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtását. Gyorsítsa fel a kohéziós politikai programok (ERFA, IÁA, ESZA+, KA) végrehajtását, adott esetben építve a félidős felülvizsgálat által kínált lehetőségekre. A versenyképesség javítása érdekében optimálisan vegye igénybe az uniós eszközöket, többek között az InvestEU program és a Stratégiai Technológiák Európai Platformja által biztosított lehetőségeket.
3. Javítsa a kis- és középvállalkozások forráshoz jutását, többek között a pénzügyi szolgáltatások terén folyó versenynek és a pénzügyi piacokon való részvételnek – a megtakarítások befektetési célú felhasználásának megkönnyítése útján történő – ösztönzése révén. Segítse elő a kutatás-fejlesztési beruházásokat és támogassa az innovációs kapacitást, többek között a következők révén: a kutatás-fejlesztéssel kapcsolatos meglévő adóösztönzők felülvizsgálata és észszerűsítése; a felsőoktatási intézmények és a kutatóintézetek intézményi és strukturális kapacitásának megerősítése, különösen az egyetemi hálózatnak a vállalkozások és a tudomány közötti kapcsolatok előmozdítása érdekében történő javításán keresztül; valamint a posztsekunder képzésekbe történő beiratkozás ösztönzése a természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok és a matematika (STEM) területén. Kezelje a regionális egyenlőtlenségeket: a régiók beruházási vonzerejének növelése érdekében a jogi és intézményi keret javításával mozdítsa elő a települések közötti együttműködést és a helyi klaszterek fejlesztését, valamint javítsa a közszolgáltatásokat, többek között hangolja össze a tömegközlekedési útvonalakat és módozatokat.

4. Csökkentse tovább a fosszilis tüzelőanyagoktól és az energiabehozataltól való függést, valamint a megújuló energia gyors elterjedésének biztosítása érdekében biztosítsa a villamosenergia-hálózat megfelelő kapacitását és hozzáférhetőségét. Az energiaszegénység csökkentése érdekében növelje az épületek energiahatékonyságát, és hozzon további intézkedéseket a nem célzott fossziliztüzelőanyag-támogatások fokozatos megszüntetése céljából, különös tekintettel a fűtési támogatásokra. Az erőforrás-hatékonyságra, valamint az ipari termelés átalakítására és dekarbonizációjára összpontosítva növelje az erőforrás-termelékenységet annak érdekében, hogy előrehaladást érjen el a körforgásos gazdaság megvalósítása terén. Fokozza a tömegközlekedés és a fenntartható közlekedés térnyerését.
5. Az egészségügyi alapellátáshoz és megelőző egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés megerősítése, valamint az egészségügyi dolgozók rendelkezésre állásának növelése révén javítsa az egészségügyi rendszer rezilienciáját és az egészségügyi eredményeket. A nyugdíjrendszer fenntarthatóságának megőrzése mellett, a szociális védelmi rendszer lefedettségének, megfelelőségének és hatékonyságának növelése, az adórendszer jobb kialakítása, a szociális lakásokhoz való hozzáférés és azok minőségének javítása, valamint az öregségi nyugdíjak megfelelőségének növelése révén kezelje a jövedelmi egyenlőtlenséget, a szegénységet és a társadalmi kirekesztődést.
6. Javítsa az általános oktatási rendszer színvonalát, méltányosságát és hatékonyságát, különösen a városi és a vidéki térségek közötti teljesítménykülönbség kezelése révén, ugyanakkor a tartós munkaerőhiány és a munkaerő elöregedésének kezelése érdekében növelje a tanári szakma vonzerejét. A felsőoktatás munkaerőpiaci relevanciájának növelése, a zöld készségek elsajátításának előmozdítása, többek között a munkanélküliek, az alacsony képzettségű személyek és más veszélyeztetett csoportok tekintetében a felnőttkori tanulás javítása, valamint az aktív munkaerőpiaci intézkedések lefedettségének egyebek mellett jobb részvételi ösztönzők segítségével történő növelése révén kezelje a strukturális munkaerőhiányt.

Kelt Brüsszelben,

a Tanács részéről

az elnök